

Yevropada Xavfsizlik va
Hamkorlik Tashkiloti

PROTECT

TERRORCHILIK HUJUMLARIDAN MUHIM INFRATUZILMANI HIMOYA QILISH UCHUN JISMONIY XAVFSIZLIK MASALALARI BO'YICHA TEXNIK QO'LLANMA

2025-yil nashri

Muhim infratuzilma butun Yevropada Xavfsizlik va Hamkorlik Tashkiloti (YXHT) doirasida kundalik hayot uchun zarur bo'lgan eng muhim xizmatlarni ta'minlaydi: ichimlik suvi, energiya va elektr ta'minoti, transport va bank xizmatlarigacha bo'lgan sohalarni o'z ichiga oladi. Ularning jamiyatdagi markaziy rolini inobatga olgan holda, muhim infratuzilma obyektlari tarixan zo'ravon ekstremistik va terroristik tashkilotlar tomonidan hujumga uchragan va hanuzgacha tahdid ostida qolmoqda. Buni YXHT ishtirokchi davlatlari ham tan olgan bo'lib, ular 2012 yilda qabul qilingan YXHTning terrorizmga qarshi kurash bo'yicha Konsolidatsiyalashgan konseptual asosida Tashkilotni "xalqaro tashish va boshqa muhim infratuzilma obyektlarining xavfsizligini oshirish" maqsadida hamkorlikni mustahkamlash va salohiyatni oshirish faoliyatini davom ettirishga chaqirganlar.¹

Aynan ushbu doimiy, biroq o'zgaruvchan tahdidga javoban, terrorchilik hujumlaridan zaif obyektlarni himoya qilish bo'yicha YXHTning PROTECT loyihasi doirasida, *muhim infratuzilmani terrorchilik hujumlaridan himoya qilish uchun jismoniy xavfsizlik masalalariga oid Texnik qo'llanma* ishlab chiqildi. Mazkur qo'llanma YXHT mintaqasi va undan tashqaridagi tajriba hamda bilimlarni umumlashtirgan holda tayyorlangan.

Mazkur Texnik qo'llanma YXHT ishtirokchi davlatlari hamda muhim infratuzilma obyektlarining egalariga/operatorlariga o'zgarib borayotgan terrorchilik tahdidiga qarshi kurashish va muhim infratuzilma obyektlarining jismoniy xavfsizligini oshirishda ko'maklashish maqsadida ishlab chiqilgan. Qo'llanma terrorchilik hujumlarining oldini olish, ularga tayyorgarlik darajasini oshirish va ularning salbiy oqibatlarini kamaytirish uchun muhim infratuzilma obyektlarining jismoniy xavfsizligini mustahkamlashga xizmat qiladigan amaliyotlar, tamoyillar va omillar bo'yicha tizimli tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

QO'LLANMANI QAYERDAN TOPISH MUMKIN?

Qo'llanmaning ingliz va rus tilidagi variantlariga quyidagi havola orqali

kirish mumkin: www.osce.org/project/PROTECT
yoki quyidagi QR-kodni skanerlash orqali.
Qo'llanmaning bosma nusxalari manfaatdor tomonlarning so'rovi asosida taqdim etiladi.

¹ YXHT Doimiy Kengashi, 1063-sonli Qaror, YXHTning terrorizmga qarshi kurash bo'yicha konsolidatsiyalashgan konseptual asoslari.

NEGA USHBU QO'LLANMA ZARUR?

Qattiq tartibga solinadigan muhim infratuzilma tarmoqlaridan tashqari, YXHTga a'zo davlatlarning aksariyatida obyektlar darajasida amalga oshirilishi lozim bo'lgan jismoniy xavfsizlik choralari oid batafsil ko'rsatmalar mavjud emas. Ko'pincha hukumatlar, muhim infratuzilma obyektlarining egalari/operatorlari hamda ularning xavfsizligiga mas'ul shaxslar (shu jumladan xususiy xavfsizlik kompaniyalari) murakkab amaliyotlar, tamoyillar va majburiy bo'lmagan hujjatlar to'plamini sinchiklab o'rganib chiqishlari va tahlil qilishlari zarur bo'ladi. Bu esa ularning mas'uliyati ostidagi obyekt va inshootlarning jismoniy xavfsizligini samarali ta'minlash uchun zarurdir.

Jismoniy xavfsizlik bo'yicha yagona yondashuvni belgilab berish o'rniga, mazkur Qo'llanma mavjud yondashuvlarning xilma-xilligini aks ettiruvchi ochiq foydalanish uchun mo'ljallangan bir qator amaliyotlarni taqdim etadi. Ushbu Qo'llanmada keltirilgan amaliyotlarning aksariyati YXHTga a'zo davlatlardan olingan bo'lib, bu esa ularning keng qamrovli tajribasidan dalolat beradi.

MAZKUR QO'LLANMA KIMLAR UCHUN MO'LJALLANGAN?

Muhim infratuzilma ob'ektlarida samarali jismoniy xavfsizlik keng doiradagi manfaatdor tomonlardan yordam va majburiyatlarni talab qiladi:

- **Davlat boshqaruv organlari rahbarlari va muhim infratuzilma obyektlarining egalari/operatorlari:** ular muhim infratuzilma obyektlari darajasida jismoniy xavfsizlik choralari bevosita amalga oshiruvchi bo'lmamaslar-da, samarali jismoniy xavfsizlikni ta'minlaydigan huquqiy va strategik asosni yaratadilar. Ayniqsa, 2-bob — "Muhim infratuzilma obyektlarini himoya qilishning strategik va huquqiy asoslari", 3-bob — "Inson huquqlari sohasidagi mulohazalar" va 4-bob — "Davlat-xususiy sheriklik" da muhim g'oyalar keltirilgan.
- **Jismoniy xavfsizlik uchun texnik mutaxassislar mas'ul:** Qo'llanmaning 1–3-boblarida jismoniy xavfsizlikni ta'minlash vazifalari uchun zarur bo'lgan asosiy strategik yondashuv taqdim etiladi. 5–10-boblarda esa turli muhim infratuzilma obyektlarida jismoniy xavfsizlik darajasini oshirishga qaratilgan amaliy strategiyalar, misollar va amaliyotlar batafsil bayon etilgan.

MAZKUR QO'LLANMADA NIMA BAYON ETILGAN?

Bob

- 1 Kirish
- 2 Muhim infratuzilma obyektlarini himoya qilishning strategik va huquqiy asoslari
- 3 Inson huquqlari sohasidagi mulohazalar
- 4 Davlat-xususiy sheriklik
- 5 Terrorizm tahdidi va xavf-xatarni baholash
- 6 Jismoniy xavfsizlik choralari
- 7 Xavfsizlikni rejalashtirish va obyektning mustahkamlash
- 8 Ichki tahdidlarni boshqarish
- 9 O'quv mashg'ulotlari va amaliy mashqlar
- 10 Tahdidlar darajasini keskin oshirish imkoniyatlari

QO'SHIMCHA MA'LUMOT

Agar siz *Texnik qo'llanma* yoki PROTECT loyihasi haqida batafsil ma'lumot olishni istasangiz, YXHT Kotibiyatining Transmilliy tahdidlar bo'yicha departamentidagi Terrorizmga qarshi kurash bo'limiga quyidagi manzil orqali murojaat qilishingiz mumkin: atu@osce.org

MOLIYALASHTIRISH

PROTECT loyihasi Amerika Qo'shma Shtatlari Davlat departamentining Terrorizmga qarshi kurash byurosi va Germaniya Federativ Respublikasi tomonidan moliyalashtirilgan.